

ALEXANDRI

GEMMETICENSIS ABBATIS

EPISTOLA DE FILIO HOMINIS

(D. MARTEN., *Anecd.*, t. I, col. 777, ex ms. Gemmeticensi.)

R. dilecto in domino fratri, fr. ALEXANDER, videre voluntatem Domini.

Secreta mihi meditatione aliquando quærenti qualiter illud evangelicum : *Quem dicunt homines esse Filium hominis* ? simplicioribus fratribus Gallico sermone exponerem, tanta obviavit difficultas, ut vel nimis remota interpretatione uterer, et quæ vix ad litteram videretur accedere, vel quia hominibus, non litteræ satisfaciens, aliud pro alio dicerem eorum de more qui sophisticè disputantes, non ad orationem, sed ad hominem proferunt solutionem. Cum enim hoc nomen (Homo) non determinet sexum : Filium hominis, nec filium viri, nec filium feminæ recte poteram interpretari. Horum enim et alterum omnino falsum est, et neutrum de littera haberi potest. Non enim filius hominis determinate hoc exprimit quod filius feminæ, vel filius Virginis, quamvis penitus idem sit filius hominis quod filius Virginis ; sed neque aliud aliquid facile occurrebat quod hoc termino (filius hominis) determinate insinuaretur. Hac igitur difficultate coactus, ad profundiora meditationis subsidia recurrerem, et veluti ruminando quod ab aliis audieram, ad memoriam revocabam quidquid id est totum tibi, frater charissime, sine fictione effundo, ut cum cedulam nostram inspexeris, legisse in pectore nostro videaris. Aiunt igitur quod unus solus sit filius terræ, unus solus filius hominis, cæteri omnes filii hominum. Adam solus filius est terræ, per carnalem concupiscentiam geniti omnes sunt filii hominum, sine qua genitus non hominum, sed hominis filius est solus Christus, quod quia illi soli convenit, imo quia ipse sic voluit, pro descriptione ei assignatum est, quæ illi et soli et semper convenit. Si vero objicitur quod et de Ezechiele scriptum hoc reperitur, improprie dictum putant, ut qui dicitur filius hominis, intelligatur et filius hominum, et hæc est omnium fere de prædicta appellatione sententia. Tu tamen qui non verborum superficie falso deliniri, sed interiore veritatis medulla resciri quæris, animadvertite quod prædicta verba in parte quasi verum, in parte autem prætendunt subterfugium. Quod enim hac oratione filius hominis Christus appellatur, certo

certius est, quod autem ideo dictum sit quia unus, et non plurium hominum filius est, non de verbis exponunt, sed verbis imponuntur. Sciendum est autem quod filius in sacra Scriptura quatuor modis accipitur ; ratione creationis, ut in Luca *Adam filius Dei* ; ratione successionis et generis, ut ibi de Christo *filius David, filii Abraham* ; ratione legis, secundum quod Joseph dicitur *filius Eli*. Nam secundum carnem filius Jacob fuit, et fortasse in hac eadem significatione secundum legem mundanam dicuntur filii adoptivi. Quarto autem modo filius dicitur secundum propriam substantiæ de substantia generationem, secundum quam Christus dicitur *Filius Dei* et filius hominis. Utrumque autem horum credere de substantia est fidei christianæ ; et ideo nec tropo nec figura usus est aliquando Jesus Christus, cum se *Filium Dei* et *filium hominis* nominaret ; sicut enim in aliis sacramentis in quibus substantia fidei vertitur, qualia sunt eucharistia et baptismus. Quid enim manifestius esse possit eo quod dicit carnem suam manducandam et sanguinem suum bibendum ? Quid apertius eo quod dicit : *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit* (*Marc. xvi*). Ita luce clarius et sine omni involucre filium hominis se nominat, non hominum, viri scilicet et feminæ, sed singulariter hominis, ut ex necessitate intelligamus, non masculi, sed feminæ, cujus naturalis proprietas est concipere et parere. Ut igitur veritatem humanæ naturæ nobis credendam in se ostenderet, filium hominis sincera Veritas se vocabat et singulariter unius, ut singulari numero et virum excluderet, et tacite innuendo Spiritum sanctum intimaret. Unde sic intelligitur filius hominis, ac si diceret filius illius B. Virginis quæ a principio in collegio Christi inveniebatur. Aliter fortasse autem hujus quæstionis solutio ex verbis Apostoli conjici poterit, ubi dicit Christum nequaquam decimatam fuisse in lumbis Abraham, eo quod sine peccato Adæ natus est de Adam, ut illius peccatum posset abolere. Dicit autem beatus Hieronymus, quod ubi apud nos legitur *filius hominis* in Evangelio, in Hebræo habetur *filius Adæ*. Idem enim est Adam quod homo. Unde quia hoc nomen, *homo*, primum fuit veteris Adæ, et nos ab

illo per carnis propaginem derivamus, etiam ab illo veteri homine dicimus. Juxta illud: *Exiite vos veterem hominem*, etc. (*Ephes. iv.*) Adam enim merito vetus appellatus est, quia et ipse primus inveteravit, et inveterandi aliis causam dedit. Cum enim peccasset, atque a primo statu suo in deteriorem statum declinasset, jure vetus atque inveteratus dictus est; novus siquidem beatus fuerat, sed inveterando, id est anissa gratia qua floruerat, et natura per peccatum debilitata, in sese deficiendo miserrimus inventus est. Quæ miseria vetustatis nomine signata est, eo quod ab illo inveterato exordium habet. Filii autem nomine novitas signatur, quia cum filius auditur, novum aliquid indicatur: ideoque Christus filius hominis, id est novus ex veteri appellatur. Ex homine enim secundum carnem est Christus, quod est esse ex Adam, sed nulla vetustatis seu peccati contagia contrahens: licet veteris sit filius hominis totus, ideo est novus, quia sine peccato est totus. Quod autem Christus vere filius Adæ fuerit, et ita filius quod etiam hæres, aperte ipse monstravit, dum ascendendo in cælum hæreditatem ejus apprehendit. Adæ enim et semini ejus, nisi peccasset, ex decreto Dei hæreditas in cælo debebatur, ubi construenda erat ecclesia ex duobus parietibus, hominum scilicet et angelorum, numero ac dignitate æqualiter sibi invicem respondentium; sed primus homo hæreditatem sibi et suis transgrediendo forisfecit, in quo quia omnes homines tunc fuerunt, eadem hæreditate omnes privati sunt, qui ab eo cum causa seu pœna peccati descenderunt propter eandem causam. Omnes enim nascentes in mundo, de corrupto primo parente corruptionem traherant, et cum corrupti concupiscentiis resistere non possent, omnes inobedientes Deo erant, sicut et pater eorum Adam. Erat autem decretum Dei, neminem intrare in cælum, donec tanta obedientia in uno homine inveniretur, quanta inobedientia fuerat in primo parente. Nemo igitur cæterorum proprie filius hominis, id est hæres Adæ fuit, quia nemo hæreditatem ejus obtinere valuit, nisi ille

A solus qui sine omni peccato et causa peccati conceptus est et natus. Obediens Deo Patri per omnia, quia nulla illi concupiscentia resistebat; potens omnino, quia Deus et Dei Filius, qui, cum per oblationem sui corporis Deum nobis reconciliaret, non habuit necessitatem primum pro suis peccatis offerre, deinde pro populo, sed tantum quæ non rapuit, solvit. Inde est quod tanto præconio, nunc hæres, nunc filius nominatur. Unde est illud: *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam* (*Psal. ii.*). Et alibi: *Tu es filius meus dilectus in quo mihi complacui* (*Matth. iii.*). Et iterum: *Parvulus natus est nobis, et filius datus est nobis* (*Isa. ix.*). Postremo ipse est semen Abraham, in quo benedicuntur omnes gentes. Non igitur aestimes me dicere eum filium hominis, seu Adæ, ideo tantum quod ab eo secundum carnem descendit. Hoc enim habuerunt et alii; sed quia hæres est, quod alii qui quasi spurii in peccatis concepti sunt, nullo modo esse potuerunt. Hic est ille masculus quem peperit mulier in Apocalypsi, cui nocere non potuit draco nec matri ejus, eo quod raptus est ad Deum. Et quia non solus Adam, sed in eo totum humanum genus hæreditate privatum est: etiam toti humano generi filius datus est, juxta illud: *In eum gentes sperabunt* (*Rom. xv.*). Bene ergo in ejus appellatione ponitur hoc nomen, *homo*, quod non discernit genus, quia nulli discretive, sed omnibus datus est in commune qui voluerint ei adhærere. *In Christo enim Jesu*, ut ait Apostolus, *non est masculus, neque femina; non est servus, neque liber, nec acceptio personarum; sed qui timet Deum, acceptus est illi* (*Gal. iii.*). Reminisci autem te oportet quod Adam et homo eandem habent etymologiam; utrumque enim interpretatur terrenus. Homo enim, ut dictum est, proprium Adæ nobis factum est commune, in quo, sicut et in Christo, omnes sine generum fuimus discretione. Sed ut jam parcat oculis nimis evagata oratio, filium hominis credimus esse id quod est novus ex veteri, seu filius Adæ, habito respectu ad eum statum in quo fuerat Adam ante peccatum.